

MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG ĐỘI THIẾU NIÊN TIỀN PHONG HỒ CHÍ MINH TRONG TRƯỜNG TIỂU HỌC VÀ TRUNG HỌC CƠ SỞ

Văn Đăng Khoa
Trường Đại học Trà Vinh
Email: dangkhoavan1912@gmail.com

Tóm tắt: Bài báo phân tích một số vấn đề lý luận về quản lý hoạt động Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh trong trường tiểu học và trung học cơ sở. Trên cơ sở đó đề xuất giải pháp cụ thể nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý hoạt động Đội.

Từ khóa: Quản lý hoạt động Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh, trường tiểu học, trung học cơ sở

SOME THEORETICAL ISSUES ON MANAGING HO CHI MINH YOUNG PIONEER TEAM ACTIVITIES IN PRIMARY AND SECONDARY SCHOOLS

Van Dang Khoa
Tra Vinh University
Email: dangkhoavan1912@gmail.com

Abstract: The article analyzes some theoretical issues on managing Ho Chi Minh Young Pioneer Team activities in primary and secondary schools. On that basis, specific solutions are proposed to improve the effectiveness of managing Team activities.

Keywords: Managing Ho Chi Minh Young Pioneer Team activities, primary schools, secondary schools

Nhận bài: 10/06/2025

Phản biện: 10/07/2025

Duyệt đăng: 15/07/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Công tác Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh giữ vai trò quan trọng trong hệ thống giáo dục, đặc biệt ở bậc tiểu học và trung học cơ sở. Đây không chỉ là hoạt động bổ trợ mà còn góp phần hình thành đạo đức, nhân cách, kỹ năng sống và tinh thần yêu nước cho học sinh. Theo tinh thần Nghị quyết 29-NQ/TW và Chỉ thị 42-CT/TW, công tác Đội là công cụ hiệu quả trong việc giáo dục lý tưởng cách mạng và lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ. Luật Giáo dục 2019 cũng khẳng định vai trò nền tảng của giáo dục tiểu học và THCS trong việc hình thành nhân cách học sinh. Các phong trào như “Nghìn việc tốt”, “Kế hoạch nhỏ” giúp học sinh phát triển trách nhiệm xã hội và tinh thần cộng đồng.

Tuy nhiên, việc triển khai và quản lý hoạt động Đội tại một số trường vẫn còn nhiều hạn chế. Nhiều Tổng phụ trách Đội còn nặng về chuyên môn, thiếu kỹ năng tổ chức và sáng tạo, khiến các hoạt động chưa thực sự hấp dẫn. Một số hoạt động mang tính hình thức, chưa trang bị đủ kỹ năng mềm như làm việc nhóm, giao tiếp, xử lý tình huống cho học sinh. Bên cạnh đó, sự tác động mạnh mẽ của công nghệ, mạng xã hội và trò chơi điện tử khiến học sinh ngày càng thu mình, ít hứng thú tham gia hoạt động Đội vốn đòi hỏi sự tương tác trực tiếp.

Sự phối hợp giữa Hội đồng Đội và các Liên đội chưa chặt chẽ, dẫn đến việc triển khai các chương trình kỹ năng sống còn rời rạc, làm giảm hiệu quả

giáo dục. Từ thực tế này, bài viết đề xuất nghiên cứu các văn bản điều lệ, chính sách hiện hành nhằm nâng cao chất lượng công tác quản lý hoạt động Đội, góp phần giáo dục học sinh toàn diện trong giai đoạn mới.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái quát về Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh

Theo Điều lệ Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh (Ban hành kèm theo Quyết định số 213-QĐ/TWĐTN-CTTN ngày 27 tháng 7 năm 2023 của Ban Chấp hành Trung ương Đoàn khóa XII) thì: “Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh là tổ chức của thiếu nhi Việt Nam do Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh phụ trách. Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh là trường học giáo dục thiếu nhi Việt Nam trong và ngoài nhà trường, là đội dự bị của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh; lực lượng nòng cốt trong các phong trào thiếu nhi. Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh được tổ chức và hoạt động trong nhà trường và ở địa bàn dân cư. Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh lấy 5 điều Bác Hồ dạy thiếu niên, nhi đồng làm mục tiêu phấn đấu rèn luyện cho đội viên, giúp đỡ thiếu nhi trong học tập, hoạt động, vui chơi, thực hiện quyền và bổn phận theo Công ước quốc tế về Quyền Trẻ em, Luật Trẻ em. Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh đoàn

kết, hợp tác với các tổ chức, phong trào thiếu nhi ở khu vực và thế giới vì quyền lợi của trẻ em, vì hoà bình, hạnh phúc của các dân tộc”. Theo Điều 1 của Điều lệ Đội thì:

“1. Đội viên Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh là thiếu niên Việt Nam từ 9 đến hết 15 tuổi thực hiện tốt 5 điều Bác Hồ dạy, phấn đấu học tập, rèn luyện và tu dưỡng để trở thành đoàn viên Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh.

2. Điều kiện và thủ tục kết nạp đội viên: Thiếu niên Việt Nam có đầy đủ các phẩm chất trên và đảm bảo những điều kiện sau đây đều được kết nạp vào Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh:

Thừa nhận Điều lệ Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh.

Tự nguyện xin vào Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh.

Được quá nửa số đội viên trong chi đội đồng ý.”

Như vậy Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh hoạt động theo Điều lệ Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh và các quy định của pháp luật.

2.2. Tổng phụ trách Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh

Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh có Tổng phụ trách Đội. Tiêu chuẩn, nhiệm vụ, quyền hạn của Tổng phụ trách Đội thực hiện theo quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo và Điều lệ Đoàn, Điều lệ Đội. Theo Điều lệ trường tiểu học, Ban hành kèm theo Thông tư số 28/2020/TTBGDDT ngày 4 tháng 9 năm 2020 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo, tại Khoản 3, Điều 27 có nêu: “Giáo viên làm Tổng phụ trách Đội chịu trách nhiệm trước hiệu trưởng về việc xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch hoạt động Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh và Sao Nhi đồng Hồ Chí Minh góp phần thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện học sinh.” Trong nhà trường, Tổng phụ trách Đội vừa là cán bộ, vừa là nhà giáo dục, vừa là người bạn thân thiết của các em. Là cán bộ Đoàn được giao nhiệm vụ trực tiếp lãnh đạo Đội, Tổng phụ trách Đội chỉ đạo mọi hoạt động trên cơ sở kế hoạch chung của Đoàn và của Đội. Là nhà giáo dục, Tổng phụ trách Đội thực hiện chức trách của nhà giáo thông qua việc dạy học phù hợp với chuyên môn được đào tạo. Muốn giáo dục các em tốt, Tổng phụ trách Đội phải luôn tự giáo dục mình. Là người anh, người bạn lớn, Tổng phụ trách Đội phải thường xuyên quan hệ các em với tình cảm chân thành, biết lắng nghe các em để có những định hướng cho các em thực hiện ước mơ, hoài bão tốt đẹp, có ích cho xã hội. Là người chỉ đạo hoạt động toàn diện của Đội trên cơ sở phát huy vai trò tự quản của Đội. Tổng phụ trách Đội còn tham mưu và phối hợp với các tổ chức chính

quyền, đoàn thể, các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường để làm tốt vai trò tự quản của Đội. Như vậy, Tổng phụ trách Đội là chức danh áp dụng cho giáo viên được tuyển chọn đạt các tiêu chuẩn về trình độ chuyên môn, nghiệp vụ và phẩm chất đạo đức... ở trường Tiểu học, Trung học cơ sở.

Nhiệm vụ và quyền hạn của Tổng phụ trách Đội bao gồm:

(1) Tham mưu cho Hiệu trưởng để quyết định các vấn đề thuộc lĩnh vực chuyên môn, nghiệp vụ công tác Đội và phong trào thiếu nhi trong phạm vi nhà trường.

(2) Thiết kế, tổ chức chương trình hoạt động cho đội viên, học sinh trong nhà trường theo kế hoạch của ngành giáo dục và đào tạo và theo chương trình công tác Đội và phong trào thiếu nhi của Hội đồng Đội các cấp.

(3) Xây dựng và tổ chức hệ thống Chi đội trong nhà trường vững mạnh; bồi dưỡng đội ngũ phụ trách Chi đội, Ban Chỉ huy Đội theo nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh.

(4) Tự học tập, rèn luyện và tham dự các lớp bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ sư phạm, công tác Đội và phong trào thiếu nhi do ngành Giáo dục và Đào tạo, Hội đồng Đội các cấp tổ chức để nâng cao chuyên môn nghiệp vụ.

(5) Tổng phụ trách Đội là thành viên chính thức của Hội đồng trường, tham gia hội nghị liên tịch và các hội đồng xét duyệt có liên quan đến học sinh, đội viên trong nhà trường.

(6) Phối hợp trực tiếp với các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường để giải quyết nguyện vọng và quyền lợi của học sinh, đội viên.

(7) Lập kế hoạch về kinh phí, cơ sở vật chất phục vụ cho hoạt động Đội theo kế hoạch hàng năm của nhà trường; đề xuất, tham mưu với Hiệu trưởng phân công điều động các lực lượng trong nhà trường hỗ trợ công tác Đội.

2.3. Mục tiêu quản lý hoạt động Đội trong trường tiểu học và trung học cơ sở

Theo nghĩa rộng, quản lý hoạt động Đội trong trường tiểu học và THCS là quá trình tác động có mục đích, có kế hoạch của chủ thể quản lý (Lãnh đạo nhà trường, Chi đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và Tổng phụ trách Đội) đối với hoạt động của tổ chức Đội, nhằm thực hiện các mục tiêu giáo dục đề ra cho học sinh thông qua các hoạt động của Đội. Đội thiếu niên tiền phong được coi là nòng cốt trong các phong trào thiếu nhi, là lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường, là lực lượng dự bị của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và được Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh phụ trách hướng dẫn.

Quản lý hoạt động Đội nhằm thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện cho học sinh, góp phần hình thành nhân cách, đạo đức, kỹ năng, lý tưởng cách mạng cho thiếu niên, nhi đồng theo định hướng 5 điều Bác Hồ dạy. Giúp học sinh hình thành tinh thần trách nhiệm, tính kỷ luật, kỹ năng giao tiếp, kỹ năng làm việc nhóm, tinh thần đoàn kết, yêu quê hương, đất nước. Chuẩn bị cho học sinh nền tảng để trở thành đoàn viên Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh khi đủ tuổi, tiếp tục quá trình rèn luyện, cống hiến cho xã hội.

2.4. Nội dung quản lý hoạt động Đội trong trường tiểu học và trung học cơ sở

Quản lý hoạt động Đội trong trường học cần đảm bảo các nội dung cơ bản sau:

Xây dựng kế hoạch hoạt động Đội: Phù hợp với kế hoạch năm học, kế hoạch giáo dục nhà trường và các ngày lễ, ngày kỷ niệm. Gắn với phong trào “Thiếu nhi Việt Nam thi đua làm theo 5 điều Bác Hồ dạy”. Đảm bảo tính linh hoạt, sáng tạo, phù hợp với điều kiện thực tiễn của địa phương, nhà trường và tâm lý lứa tuổi học sinh.

Tổ chức thực hiện kế hoạch hoạt động Đội: Phân công nhiệm vụ cụ thể cho Tổng phụ trách Đội, Ban chỉ huy Liên đội, Chi đội. Tổ chức các buổi sinh hoạt Đội, các cuộc thi, phong trào thi đua, hoạt động xã hội, hoạt động rèn luyện kỹ năng, hoạt động giáo dục truyền thống. Sử dụng đa dạng hình thức tổ chức: trò chơi, sân khấu hóa, hoạt động trải nghiệm, hoạt động nhóm, dự án nhỏ phù hợp lứa tuổi.

Kiểm tra, đánh giá kế hoạch hoạt động Đội: Đánh giá kết quả hoạt động định kỳ theo tháng, học kỳ, năm học. Khen thưởng kịp thời đội viên, chi đội, liên đội có thành tích xuất sắc. Rút kinh nghiệm, điều chỉnh kế hoạch, nội dung, phương pháp tổ chức hoạt động.

Bồi dưỡng, phát triển đội ngũ cán bộ Đội: Bồi dưỡng năng lực quản lý, kỹ năng tổ chức hoạt động, phương pháp giáo dục kỹ năng sống cho Tổng phụ trách Đội, Ban chỉ huy Liên đội. Phát hiện, bồi dưỡng đội viên xuất sắc, cán bộ chỉ huy đội làm nguồn phát triển đoàn viên.

Quản lý cơ sở vật chất, tài chính phục vụ hoạt động Đội: Quản lý, sử dụng hiệu quả trang thiết bị, dụng cụ, tài liệu phục vụ hoạt động Đội. Lập dự toán, sử dụng kinh phí đúng quy định, công khai, minh bạch.

2.5. Đề xuất một số giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý hoạt động Đội trong trường tiểu học và trung học cơ sở

2.5.1. Nâng cao nhận thức cho cán bộ quản lý, giáo viên về vai trò của hoạt động Đội trong nhà trường

Tổ chức tập huấn, bồi dưỡng về công tác Đội,

quản lý hoạt động Đội cho lãnh đạo, giáo viên, phụ huynh để thống nhất quan điểm, nhận thức vai trò, tầm quan trọng của công tác Đội trong giáo dục học sinh.

Đảm bảo sự lãnh đạo toàn diện của Đảng, sự chỉ đạo của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, sự quản lý trực tiếp của Ban giám hiệu nhà trường.

Phát huy tính tích cực, chủ động, tự quản của đội viên, Ban chỉ huy Liên đội, Chi đội.

2.5.2. *Xây dựng kế hoạch hoạt động Đội phù hợp với kế hoạch giáo dục nhà trường*

Kế hoạch hoạt động Đội cần sát với kế hoạch năm học, gắn với các chủ điểm thi đua, các ngày lễ lớn, phù hợp với nhu cầu, lứa tuổi học sinh

Quy định rõ nhiệm vụ, trách nhiệm, quyền hạn của lãnh đạo nhà trường, Tổng phụ trách Đội, Chi đoàn giáo viên trong quản lý, tổ chức hoạt động Đội.

Kết hợp giáo dục với vui chơi, học tập với thực hành.

Đảm bảo tính dân chủ, công khai, minh bạch trong tổ chức, đánh giá, khen thưởng.

Phù hợp với điều kiện thực tế, cơ sở vật chất, đội ngũ, đặc điểm địa phương

2.5.3. *Tổ chức lực lượng phối hợp giữa nhà trường, tổ chức Đoàn – Đội ở trong và ngoài nhà trường*

Tổ chức huy động thống nhất các lực lượng trong và ngoài nhà trường (Lãnh đạo trường, Chi đoàn giáo viên, Hội đồng Đội, Tổng phụ trách Đội) trong lập kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo, kiểm tra hoạt động Đội.

Kết nối tổ chức Đoàn, Đội ở địa phương phường, xã, tổ chức đoàn thể địa phương hỗ trợ nhân lực cho hoạt động Đội.

Khuyến khích, mời gọi sự tham gia của cộng đồng, của cựu đội viên, đoàn viên trong việc hỗ trợ, huấn luyện, chia sẻ kỹ năng cho đội viên.

Lãnh đạo nhà trường cần chỉ đạo, phối hợp chặt chẽ với Đoàn, Hội đồng đội ở địa phương trong công tác tổ chức hoạt động Đội trong nhà trường.

2.5.4. *Chỉ đạo đổi mới nội dung, phương pháp, hình thức, tăng cường cơ sở vật chất tổ chức hoạt động Đội trong trường*

Xây dựng các chuyên đề hoạt động gắn với giáo dục kỹ năng sống, giá trị sống, văn hóa ứng xử, đạo đức, truyền thống yêu nước.

Tổ chức các hoạt động trải nghiệm, hoạt động xã hội, bảo vệ môi trường, phòng chống bạo lực học đường, an toàn giao thông.

Sử dụng hình thức sân khấu hóa, thi đua theo chủ điểm, dự án nhỏ, sinh hoạt câu lạc bộ, trò chơi giáo dục.

Kết hợp công nghệ thông tin trong quản lý, điều hành hoạt động Đội (tạo nhóm Zalo, Facebook quản lý công tác Đội, ứng dụng nền tảng online quản lý đội viên).

Đổi mới phương pháp, hình thức tổ chức hoạt động Đội: Áp dụng các phương pháp, hình thức giáo dục tích cực, trò chơi, hoạt động nhóm, dự án nhỏ. Tổ chức các hoạt động trải nghiệm, rèn kỹ năng sống gắn với thực tiễn địa phương. Sử dụng công nghệ thông tin trong quản lý và tổ chức hoạt động Đội. Nhà trường cần đầu tư xây dựng sân chơi, khu sinh hoạt, phòng truyền thống Đội. Trang bị các phương tiện truyền thông, loa đài, dụng cụ thể thao, trò chơi cho hoạt động Đội. Chủ động huy động nguồn xã hội hóa, nguồn quỹ Đội để tổ chức các hoạt động ngoại khóa, thi đua.

2.5.5. Bồi dưỡng nâng cao năng lực, trình độ cho các lực lượng giáo dục và cán bộ Đoàn, Đội, Tổng phụ trách Đội

Tổ chức các lớp tập huấn chuyên đề về phương pháp tổ chức hoạt động Đội, kỹ năng sư phạm, kỹ năng giáo dục kỹ năng sống, kỹ năng truyền thông.

Bồi dưỡng năng lực cho cán bộ Đoàn, Đội, nhất là Tổng phụ trách Đội; tạo điều kiện cho Tổng phụ trách tham gia các lớp đào tạo nghiệp vụ, tham quan học tập mô hình hoạt động Đội hiệu quả.

Xây dựng ngân hàng tài liệu hướng dẫn hoạt động Đội để Tổng phụ trách khai thác khi cần.

Tổ chức các lớp tập huấn nghiệp vụ công tác Đội, kỹ năng tổ chức hoạt động ngoài giờ lên lớp.

Hỗ trợ điều kiện học tập, nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ cho Tổng phụ trách Đội.

2.5.6. Tăng cường công tác kiểm tra, đánh giá, khen thưởng

Xây dựng bộ tiêu chí đánh giá hoạt động Đội hàng tháng, quý, năm, công khai kết quả trên bảng tin trường, trên các kênh online của nhà trường, Liên đội.

Khen thưởng kịp thời đội viên, chi đội, Liên

đội có thành tích xuất sắc.

Phê bình, nhắc nhở, hướng dẫn những đơn vị thực hiện chưa tốt, hỗ trợ các chi đội yếu kém nâng cao chất lượng hoạt động.

III. KẾT LUẬN

Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh là tổ chức nòng cốt của thiếu nhi Việt Nam, được Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập, lãnh đạo và rèn luyện, góp phần giáo dục thiếu nhi trở thành con ngoan, trò giỏi, đội viên tốt, cháu ngoan Bác Hồ. Trong bối cảnh đổi mới giáo dục, phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất học sinh theo định hướng Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, công tác Đội trong trường tiểu học và trung học cơ sở cần được đổi mới nội dung, phương pháp và cách thức quản lý để nâng cao hiệu quả giáo dục toàn diện cho học sinh. Tuy nhiên, trên thực tế, hoạt động Đội ở nhiều địa phương, trường học còn mang tính hình thức, chưa gắn kết chặt chẽ với giáo dục nhà trường, công tác quản lý chưa thực sự hiệu quả, còn thiếu tính hệ thống và sự phối hợp đồng bộ giữa nhà trường – tổ chức Đoàn – phụ huynh học sinh. Quản lý hoạt động Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh trong trường tiểu học và trung học cơ sở là nhiệm vụ quan trọng, góp phần thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện cho học sinh, hình thành nhân cách, kỹ năng, lý tưởng cách mạng cho thế hệ trẻ. Việc quản lý hoạt động Đội cần thực hiện đồng bộ, phù hợp với thực tiễn, gắn với mục tiêu giáo dục, phát huy vai trò của tổ chức Đoàn – Đội, nhà trường, phụ huynh và cộng đồng, góp phần xây dựng môi trường giáo dục thân thiện, lành mạnh, toàn diện trong nhà trường hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Ban Chấp hành Trung ương Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh. (2020). Điều lệ Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh.
- Ban Chấp hành Trung ương Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh. (2022). Điều lệ Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2020). Thông tư 32/2020/TT-BGDĐT ngày 15/9/2020, Ban hành Điều lệ trường trung học cơ sở, trung học phổ thông và trường phổ thông có nhiều cấp học.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2020). Thông tư 28/2020/TT-BGDĐT ngày 4/9/2020, Ban hành Điều lệ trường tiểu học.
- Nguyễn Văn Tình. (2022). Công tác Đội trong trường học và vấn đề nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức cho học sinh. Tạp chí Khoa học Xã hội Việt Nam, 10(230), 55-61.
- Lê Thị Bích Hồng. (2019). Quản lý công tác Đội trong trường học phổ thông. Tạp chí Khoa học Giáo dục, 167(2), 45-52.